

Οι Μυροφόρες φθάνουν στον κενό τάφο

Ορθοδοξία / Ερμηνεία Αγίας Γραφής

Αθανάσιος Μουστάκης, Δρ Θεολογίας

Σύμφωνα με την επικρατούσα στον ιουδαϊσμό συνήθεια κατά την εποχή του Χριστού ένα νεκρό σώμα έπρεπε να αλειφθεί με πολύτιμα μύρα ώστε να είναι έτοιμο για να παραδοθεί στη φθορά του θανάτου. Από αυτή την πρακτική δεν εξαιρέθηκε ούτε το σώμα του Κυρίου, αλλά ομάδα μυροφόρων γυναικών επισκέφθηκε τον τάφο για να πράξει το καθήκον κάθε ευσεβούς Ιουδαίου απέναντι σε έναν νεκρό.

Κανονικά οι τιμές αυτές αποδιδόταν κατά τη στιγμή της ταφής και έπειτα ο τάφος σφραγιζόταν. Στην περίπτωση του Κυρίου δεν έγινε η επάλειψη κατά τη στιγμή της ταφής, καθώς η ώρα είχε παρέλθει και λόγω της αυστηρής αργίας του Σαββάτου, που είχε ξεκινήσει κατά την ώρα της αποκαθλώσεως (η οποία προφανώς έγινε νωρίς τα ξημερώματα του Σαββάτου), δεν ήταν δυνατό να αγοράσουν τα απαραίτητα ούτε να παραμείνουν στην περιοχή της ταφής που ήταν έξω από τις πύλες της Ιερουσαλήμ.

Ένας από τους πολλούς και αυστηρούς περιορισμούς που ίσχυαν κατά το Σάββατο ήταν η απαγόρευση να βαδίσουν περισσότερο από «Σαββάτου οδόν» που σύμφωνα με τη μία σχολή ερμηνευτών του νόμου ήταν χίλια (περίπου 500 μέτρα) και σύμφωνα με την άλλη δύο χιλιάδες βήματα (περίπου 1.000 μέτρα). Γι' αυτό οι μυροφόρες κατόρθωσαν να αγοράσουν τα μύρα, αλλά δεν είχαν τη δυνατότητα να επισκεφθούν τον τάφο και, φυσικά, δεν επιτρεπόταν να κυλίσουν τον λίθο που κάλυπτε τη θύρα του μνημείου.

Ενδιαφέρον παρουσιάζουν τα βιβλικά χωρία, τα οποία χρησιμοποιούν το ρωμαϊκό σύστημα χρονολόγησης και δέχονται ότι το Σάββατο έληγε τα ξημερώματα της επομένης ημέρας: της μίας των Σαββάτων, δηλαδή της πρώτης μετά το Σάββατο. Στο χωρίο Ματθαίου 28:1 παραδείγματος χάριν διαβάζουμε «οψέ δε σαββάτων, τη επιφωσκούση εις μίαν σαββάτων». Αυτό πρέπει να αποδοθεί «πολύ αργά το

Σάββατο, ενώ χάραζε η πρώτη ημέρα μετά το Σάββατο», δηλώνοντας ότι μέχρι τα ξημερώματα του Σαββάτου ίσχυε το Σάββατο και η επόμενη ημέρα ξεκινούσε με την πρώτη υποψία της ανατολής του ηλίου.

Ο μόνος που φαίνεται να μένει πιστός στο ιουδαϊκό σύστημα χρονολόγησης των τμημάτων της ημέρας είναι ο ευαγγελιστής Μάρκος. Το χωρίο Μάρκου 16:1 δηλώνει ότι αγόρασαν αρώματα μόλις πέρασε η αργία του Σαββάτου (αργά το απόγευμα του Σαββάτου) και το πρωί της μίας των σαββάτων, της επομένης ημέρας μετά το Σάββατο, όταν είχε λήξει η αργία του Σαββάτου επισκέφθηκαν το μνήμα του Κυρίου: «και διαγενομένου του Σαββάτου Μαρία η Μαγδαληνή και Μαρία η του Ιακώβου και Σαλώμη ηγόρασαν αρώματα ίνα ελθούσαι αλείψωσιν αυτόν. και λίαν πρωί τη μια των σαββάτων έρχονται επί το μνημείο ανατείλαντος του ηλίου». Προφανώς ξεκίνησαν αξημέρωτα από τις κατοικίες τους και μόλις βγήκαν έξω από την πόλη άρχιζε να αχνοφαίνεται η αυγή. Πιθανότατα αυτό συμβαίνει διότι είναι ο μόνος που περιγράφει μία πράξη που έγινε από τις Μυροφόρες εντός της πόλεως. Η ενέργεια αυτή, η αγορά αρωμάτων, πραγματοποιήθηκε σύμφωνα με το ιουδαϊκό τυπικό της αργίας του Σαββάτου.

Βέβαια, με μία λίγο διαφορετική ερμηνεία θα μπορούσε και αυτή η αναφορά του ευαγγελιστού Μάρκου να ταιριάζει με το ρωμαϊκό σύστημα χρονολόγησης εάν δεχθούμε ότι το «διαγενομένου του Σαββάτου» αναφέρεται στο πρωί του Σαββάτου (όπως στους άλλους ευαγγελιστές) και κατά συνέπεια οι Μυροφόρες αγόρασαν τα αρώματα λίγο πριν τα ξημερώματα (προφανώς τα καταστήματα ήταν από πολύ νωρίς ανοικτά στην Ιερουσαλήμ για να εξυπηρετήσουν τις δεκάδες χιλιάδες των επισκεπτών του Πάσχα) και με την ανατολή του ηλίου έφτασαν στο μνημείο.

Ο ευαγγελιστής Λουκάς σημειώνει ότι η αποκαθήλωση έγινε πολύ αργά την Παρασκευή, ενώ ξημέρωνε το Σάββατο, όμως πριν ανατείλει ο ήλιος, ο οποίος θα δήλωνε την έναρξη του Σαββάτου (Λκ. 23:54) «και ημέρα ην παρασκευής και σάββατον επέφωσκεν». Συνεπώς, ο ευαγγελιστής δεν θεωρεί ότι η αργία του Σαββάτου είχε ξεκινήσει το απόγευμα της Παρασκευής, αλλά με την ανατολή το πρωί του Σαββάτου.

Οι μυροφόρες γυναίκες ετοίμασαν τα αρώματα για να ολοκληρώσουν τη νεκρική φροντίδα του σώματος του Κυρίου και επισκέφθηκαν το μνήμα αμέσως μόλις τελείωσε η αργία του Σαββάτου, πολύ νωρίς το πρωί την ώρα που χάραζε η επόμενη ημέρα από το Σάββατο (η Κυριακή): «το μεν σάββατον ησύχασαν κατά την εντολήν, τη δε μια των σαββάτων όρθρου βαθέως επί το μνήμα ήλθον» (Λκ. 23:56-24:1).

Αντιστοίχως, ο ευαγγελιστής Ιωάννης τονίζει και αυτός ότι η Αγία Μαρία η Μαγδαληνή «έρχεται πρωί σκοτίας έτι ούσης εις το μνημείον και βλέπει τον λίθον ηρμένον εκ του μνημείου» (Ιωάννου 20:1) έφθασε στον τάφο πολύ πρωί. Μάλιστα, σημειώνει ότι ήταν ακόμη σκοτάδι.

Από τη μελέτη αυτών των χωρίων διαπιστώνουμε ότι οι μυροφόρες έφθασαν στον τάφο πολύ νωρίς το πρωί της Κυριακής, μόλις η μετακίνησή τους έξω από την πόλη ήταν επιτρεπτή. Το σύστημα αυτό ήταν σύμφωνο με το ρωμαϊκό ημερήσιο πρόγραμμα που δεχόταν ότι η 1η ώρα της ημέρας ξεκινούσε με την ανατολή του ηλίου. Σύμφωνα με αυτό το σύστημα η κάθε ημέρα χωριζόταν σε 12 ώρες της ημέρας και 12 ώρες της νύκτας. Ανάλογα με την εποχή του χρόνου και την περιοχή της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας που γινόταν η μέτρηση υπήρχαν σημαντικές διαφορές.

Με αυτόν τον τρόπο ορίζουν τον χρόνο οι ευαγγελιστές στις διηγήσεις του πάθους και της σταυρώσεως:

α) «από δε έκτης ώρας σκότος εγένετο επί πάσαν την γην έως ώρας ενάτης. περί δε την ενάτην ώραν ανεβόησεν ο Ιησούς φωνή μεγάλη λέγων ...». Σε μετάφραση το χωρίο αυτό έχει ως εξής: «από τις 12 το μεσημέρι μέχρι τις 3.00 μ.μ. έγινε σκοτάδι σε ολόκληρη τη γη. Γύρω στις 3.00 μ.μ. ο Ιησούς κραύγασε με δυνατή φωνή ...» (Ματθαίου 27:45-46).

β) ακριβώς το ίδιο είναι το χωρίο 15:33-34 του ευαγγελιστού Μάρκου

γ) και το χωρίο 23:44 του ευαγγελιστού Λουκά, το οποίο όμως δεν αναφέρει την ώρα που εξέπνευσε ο Κύριος.

δ) Ανάλογο προσδιορισμό έχει και ο ευαγγελιστής Ιωάννης: «ην δε παρασκευή του πάσχα, ώρα ην ως έκτη. και λέγει [ο Πιλάτος] τοις Ιουδαίοις...» (Ιωάννου 19:14) με τη διαφορά ότι δίνει μόνο το αρχικό χρονικό όριο και ξεκινά από τη στιγμή που τελείωσε η δίκη του Ιησού ενώπιον του Πιλάτου, γύρω στις 12.00 το μεσημέρι.

Σύμφωνα με αυτό το σύστημα προσδιορισμού του χρόνου της ημέρας, που σημειωτέον ήταν σε χρήση και στο Βυζάντιο, φαίνεται ότι οι μυροφόρες ξεκίνησαν από τις κατοικίες τους μετά την 11η ώρα της νυκτός και έφτασαν στο μνημείο κατά την 1η ώρα της ημέρας ή προς το τέλος της 11ης ώρας της νυκτός, δηλαδή όσο νωρίτερα τους επιτρεπόταν να πάνε στον τάφο.

Καθοριστικό ρόλο στην απόφαση των Μυροφόρων να επισκεφθούν νωρίς το πρωί, και όχι το απόγευμα του Σαββάτου, τον τάφο του Κυρίου, αλλά και στην χρήση από

τους ευαγγελιστές του ρωμαϊκού ημερησίου προγράμματος έπαιξε προφανώς το γεγονός ότι ο τόπος της Σταυρώσεως και το μνημείο του Κυρίου ήταν έξω από τις πύλες της Ιερουσαλήμ. Το βράδυ, με τη δύση του ηλίου, όπως σε όλες τις πόλεις του αρχαίου κόσμου, οι πύλες έκλειναν και άνοιγαν και πάλι με την ανατολή. Μάλιστα, εκείνες τις ημέρες που χιλιάδες προσκυνητές και ο ρωμαίος επίτροπος Πόντιος Πιλάτος ήταν στην πόλη τα μέτρα ασφαλείας θα ήταν αυστηρότερα και οι φρουροί πιο προσεκτικοί. Επειδή η Αποκαθήλωση και η γρήγορη ταφή έγιναν με άδεια του Πιλάτου κατέστη δυνατό όσοι συμμετείχαν σε αυτές τις ενέργειες να παραμείνουν έξω από τις πύλες μετά τη δύση. Έτσι, το πρόγραμμα μετακινήσεων των μαθητών και των Μυροφόρων, όπως το καταγράφουν οι ευαγγελιστές, έπρεπε να καθοριστεί βάσει των ρωμαϊκών και όχι βάσει των ιουδαϊκών μεθόδων μέτρησης του χρόνου.

<http://bit.ly/2oLbXPs>